

ด่วนที่สุด

บันทึกข้อความ

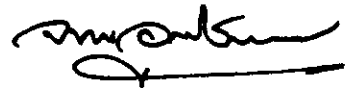
กรมประชาสัมพันธ์
รับที่ 16588
วันที่ 6 พฤษภาคม 2551
14364

ส่งมอบเอกสาร สำนักงานนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โทร. ๐ ๒๒๕๑ ๕๐๐๕
 ที่ นร ๐๑๐๑/ว พง ๕ วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑
 เรื่อง การจัดทำยุทธศาสตร์รองรับสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงาน

① เรียน หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมและรัฐวิสาหกิจในกำกับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และ กอ.รมน.

ด้วยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอเรื่อง การจัดทำยุทธศาสตร์รองรับสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงาน ไปเพื่อดำเนินการ ซึ่งในคราว ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๑ พิจารณาแล้ว มีมติรวม ๔ ข้อ รายละเอียด ปรากฏตามสำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๘๗ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

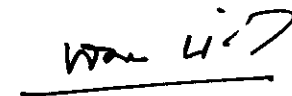
(นายจาดร อภิชาติบุตร)

รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
 ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

② เรียน รปส. (นายรัตนบุรีฯ)
 เห็นสมควรแจ้งเวียนให้หน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัด กปส.
 ทราบต่อไป

③ - เห็นชอบ
 - ดำเนินการตามแผน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาสั่งการ

(นายเสมอ ชิมเงิน)

④ ที่ นร 0201.01/ว 1833
 เรียน ผอ.สำนัก, ผอ.กอง และหัวหน้าหน่วยงาน
 เพื่อโปรดทราบ

ร.ลนค.
 7 พ.ค. 51

(นางทัศนีย์ ไตรอรุณ)

ลนค. 8 พค 51

รปส. (นายรัตนบุรี อติศัพท์) 16588 - 8 พ.ค. 2551

ด่วนที่สุด
ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๕๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑

กองกลาง
เลขรับ.....
วันที่ ๒ พ.ค. ๕๑
เวลา ๑๔.๒๖ น.

เรื่อง การจัดทำยุทธศาสตร์รองรับสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงาน

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๓๐๔/๒๕๒๗
ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๑

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอเรื่อง การจัดทำยุทธศาสตร์รองรับสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงาน มาเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๑ นายกรัฐมนตรีเสนอว่า ปัจจุบันทั่วโลกกำลังให้ความสนใจกับปัญหาวิกฤตการอาหารและพลังงาน โดยมีปัจจัยมาจากราคาน้ำมันที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังไม่มียุทธศาสตร์ที่จะเข้ามาควบคุมดูแลราคาน้ำมันให้เหมาะสมและเป็นไปตามอุปสงค์อุปทานที่แท้จริง ทำให้หลายประเทศต้องหันไปใช้พลังงานอื่นทดแทน รวมทั้งเพาะปลูกพืชพลังงานมากยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันผลผลิตโดยรวมของพืชอาหารของโลกมีปริมาณลดลง ทำให้เกิดปัญหาพืชอาหารขาดแคลน เช่น ข้าว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม วิกฤตอาหารของโลกดังกล่าวไม่เป็นปัญหาของประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยเป็นผู้ผลิตอาหารที่เพียงพอต่อการบริโภคในประเทศและมีปริมาณเหลือส่งออกไปจำหน่ายในตลาดโลกรายสำคัญในลำดับต้นๆ ดังนั้น วิกฤตการอาหารและพลังงานของโลกที่เกิดขึ้น จึงนับเป็นโอกาสอันดีของประเทศไทยที่จะต้องเร่งปรับปรุงพัฒนาการเพาะปลูกพืชอาหารและพืชพลังงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ (yield) การปรับปรุงพัฒนาที่ดินและพันธุ์พืช การนำที่ดินว่างเปล่ามาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร และการบริหารจัดการน้ำเพื่อการชลประทาน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอเพิ่มเติมว่า ขอปรับแก้ข้อความในหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๓๐๔/๒๕๒๗ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๑ จากเดิม “. . . สถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงาน” เป็น “. . . สถานการณ์วิกฤตอาหารของโลกและพลังงาน”

ซึ่งคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว มีมติดังนี้

ส่ง
รฟค. ๕๑
๒ พ.ค. ๕๑

๑. เห็นชอบเป็นหลักการให้เรื่องวิกฤตอาหารและพลังงานของโลกเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ

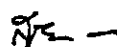
๒. เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยให้ใช้ชื่อว่า “คณะกรรมการบริหารจัดการเรื่องอาหารและพลังงานเพื่อรองรับสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงานของโลก” ทั้งนี้ โดยมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) เป็นประธานกรรมการและให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและปลัดกระทรวงมหาดไทยร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการ ฯ ดังกล่าวด้วย

๓. ให้กระทรวงการคลังเร่งดำเนินการตรวจสอบที่ราชพัสดุที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ หรือที่ดินที่ราชพัสดุที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐและไม่ได้ใช้ประโยชน์เพื่อพิจารณา ดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำที่ดินดังกล่าวให้เกษตรกรเช่าทำการเกษตร ในอัตราค่าเช่าที่เหมาะสมต่อไป

๔. ให้กระทรวงมหาดไทยกวดขันติดตามการบังคับใช้พระราชบัญญัติการเช่าที่ดิน เพื่อเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๒๔ อย่างจริงจังเพื่อคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ให้แก่เกษตรกร ผู้เช่า

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ภูประเสริฐ)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักวิเคราะห์เรื่องเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๒๖

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๖๔

www.cabinet.thaigov.go.th

nk51_03_48/อ่าวดี

ด่วนที่สุด
ที่ กษ 1304/ ๒๕๕๗

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม.10200

๘/ เมษายน 2551

เรื่อง การจัดทำยุทธศาสตร์รองรับสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงาน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์รองรับสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงาน

จากสถานการณ์การผลิตสินค้าอาหารของโลกที่ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะข้าว ทำให้บางประเทศ เช่น อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไม่สามารถผลิตได้ตามปกติ และประเทศที่เคยส่งออกข้าวที่สำคัญ เช่น เวียดนาม อินเดีย ประสบปัญหาผลิตได้ไม่เพียงพอต่อการส่งออก รวมทั้งมีการนำพืชอาหาร เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน ไปผลิตเป็นพลังงานทดแทนมากขึ้น ในขณะที่ความต้องการอาหารและจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทำให้พืชที่เป็นอาหารมีราคาสูงขึ้น และเกิดปัญหาการวิกฤตกังวลเรื่องวิกฤตอาหารขาดแคลน นั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะที่ดูแลด้านการผลิตสินค้าอาหารเห็นว่าไทยมีศักยภาพในการผลิตและมีโอกาสเป็นผู้นำในการผลิตอาหารโลก จึงได้วิเคราะห์สถานการณ์และมีข้อเสนอเพื่อพิจารณา ดังนี้

1. สถานการณ์การผลิตสินค้าอาหารที่สำคัญ

1.1 ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ทำการเกษตร 130.28 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 40.62 ของพื้นที่ทั้งประเทศซึ่งมีอยู่ประมาณ 320.7 ล้านไร่ ในจำนวนพื้นที่ทำการเกษตรดังกล่าวเป็นพื้นที่นาประมาณ 63.6 ล้านไร่ โดยแต่ละปีปลูกข้าวนาปีประมาณ 57 ล้านไร่ และข้าวนาปรัง 11 ล้านไร่ สำหรับพื้นที่พืชไร่มีประมาณ 27.5 ล้านไร่ พื้นที่ไม้ผลไม้อินดิน 27.7 ล้านไร่ ที่เหลือเป็นพืชอื่น ๆ

1.2 ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตอาหารที่สำคัญรายใหญ่ของโลก เช่น ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ทูเรียน ลำไย มังคุด สับปะรด เป็นต้น และยังเป็นประเทศผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลกในสินค้าอาหารที่สำคัญได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง และผลไม้ นอกจากนี้ บางสินค้า เช่น น้ำตาล ไทยเป็นผู้ส่งออกอันดับที่ 3 ของโลก

1.3 ผลผลิตสินค้าอาหารที่สำคัญของไทยทั้งพืช ปศุสัตว์ และประมง ส่วนใหญ่มีปริมาณผลผลิตพอเพียงกับความต้องการใช้ภายในประเทศ และมีเหลือส่งออกนารายได้เข้าสู่ประเทศมาโดยตลอด นอกจากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ซึ่งมีผลผลิตภายในประเทศไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และโคเนื้อที่มีปริมาณผลิตใกล้เคียงกับความต้องการบริโภคภายในประเทศ

/สำหรับปี 2551...

สำหรับปี 2554 คาดว่าสถานการณ์การผลิตและความต้องการใช้สินค้าอาหาร
สำคัญของไทยมีดังนี้

1.3.1 พืชไร่และพืชพลังงาน

ข้าว ผลิตได้ 30.93 ล้านตัน ความต้องการบริโภคภายใน
ประเทศ 16.94 ล้านตันหรือร้อยละ 55 ของผลผลิต ส่งออก 13.26 ล้านตันหรือร้อยละ 45 ของผลผลิต
มันสำปะหลัง ผลิตได้ 27.40 ล้านตัน ความต้องการบริโภค
ภายในประเทศในรูปมันเส้นเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์และในรูปแป้งมันสำปะหลังเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
เช่น อาหารสารความหวาน กระดาษ สิ่งทอ เป็นต้น 8.55 ล้านตันหรือร้อยละ 30 ของผลผลิต และ
ส่งออกในรูปมันเส้น มันอัดเม็ดและแป้งมันสำปะหลัง 19.10 ล้านตันหรือร้อยละ 70 ของผลผลิต
อ้อยโรงงาน ผลิตได้ 66.0 ล้านตัน หรือในรูปน้ำตาล 7.0 ล้านตัน
เป็นความต้องการบริโภคภายในประเทศ 2.0 ล้านตันหรือร้อยละ 29 ของผลผลิต และส่งออก 5.0 ล้านตัน
หรือร้อยละ 71 ของผลผลิต

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ผลิตได้ 3.60 ล้านตัน ซึ่งผลผลิตภายใน
ประเทศ เพื่อใช้ผลิตเป็นอาหารสัตว์ไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ
ปาล์มน้ำมัน ผลิตได้ 7.873 ล้านตัน หรือในรูปน้ำมันปาล์ม
ดิบ 1.40 ล้านตัน ซึ่งเป็นการบริโภคภายในประเทศในรูปน้ำมัน 0.90 ล้านตัน และเพื่อผลิตไบโอดีเซล
0.35 ล้านตัน และส่งออก 0.13 ล้านตัน

1.3.2 ผลไม้

สับปะรด ผลิตได้ 2.25 ล้านตัน ความต้องการบริโภคภายใน
ประเทศ 0.3 ล้านตัน และส่งออกในรูปสับปะรดกระป๋อง น้ำสับปะรด 1.95 ล้านตัน
ลำไย ผลิตได้ 0.50 ล้านตัน ความต้องการบริโภคภายใน
ประเทศ 0.05 ล้านตัน และส่งออกในรูปลำไยสดและผลิตภัณฑ์ 0.45 ล้านตัน
ทุเรียน ผลิตได้ 0.74 ล้านตัน ความต้องการบริโภคภายใน
ประเทศ 0.35 ล้านตัน และส่งออกในรูปทุเรียนสด ทุเรียนแช่แข็ง และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ 0.39 ล้านตัน
มังคุด ผลิตได้ 0.30 ล้านตัน ความต้องการบริโภคภายใน
ประเทศ 0.23 ล้านตัน และส่งออกในรูปมังคุดสด มังคุดแช่แข็ง 0.07 ล้านตัน

1.3.3 ปศุสัตว์และประมง

สุกร ผลิตได้ 14.06 ล้านตัว หรือ 1.12 ล้านตัน ความต้องการ
บริโภคภายในประเทศ 1.01 ล้านตัน และส่งออก 0.012 ล้านตัน
ไก่เนื้อ ผลิตได้ 900.17 ล้านตัวหรือ 1.13 ล้านตัน ความต้อง
การ บริโภคภายในประเทศ 0.80 ล้านตัน และส่งออก 0.33 ล้านตัน
ไข่ไก่ ผลิตได้ 9,341 ล้านฟอง ความต้องการบริโภคภายใน
ประเทศ 9,141 ล้านฟอง และส่งออก 200 ล้านฟอง

โคเนื้อ ผลิตได้ 1.27 ล้านตัวหรือ 0.183 ล้านตัน ความต้องการ
บริโภคภายในประเทศ 0.180 ล้านตัน

กุ้งเพาะเลี้ยง ผลิตได้ 0.5 ล้านตัน ความต้องการบริโภคภายใน
ประเทศ 0.075 ล้านตัน และส่งออก 0.37 ล้านตัน

2. สถานการณ์พืชพลังงาน

พืชอาหารและพลังงานที่สำคัญของไทย ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และ
ปาล์มน้ำมัน มีปริมาณผลผลิตเพียงพอกับความต้องการใช้ภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม จากความ
ต้องการทั้งด้านอาหารและพลังงานที่เพิ่มมากขึ้น นโยบายสำคัญเน้นการรักษาระดับพื้นที่ปลูก แต่
ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต โดยเพิ่มผลผลิตต่อไร่ด้วยการใช้พันธุ์ดี และการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับ
ปุ๋ยเคมี กำหนดเป้าหมายเพิ่มผลผลิตต่อไร่อย่างน้อยร้อยละ 10 สำหรับสถานการณ์การผลิตและความ
ต้องการใช้เพื่อเป็นพลังงาน มีดังนี้

2.1 มันสำปะหลัง คงพื้นที่ปลูกที่ 7.4 ล้านไร่ เพิ่มผลผลิตต่อไร่จาก 3.7 ตัน
เป็น 4.7 ตัน โดยมีสัดส่วนพื้นที่เพื่อพลังงาน (ความต้องการพลังงาน) ร้อยละ 8.4 ของพื้นที่ปลูก (0.62
ล้านไร่)

2.2 อ้อยโรงงาน คงพื้นที่ปลูกที่ 6.0 ล้านไร่ เพิ่มผลผลิตต่อไร่จาก 11.0 ตัน
เป็น 12.0 ตัน โดยมีสัดส่วนพื้นที่เพื่อพลังงาน (ความต้องการพลังงาน) ร้อยละ 2.5 ของพื้นที่ปลูก (0.15
ล้านไร่)

2.3 ปาล์มน้ำมัน ขยายพื้นที่ปลูกจาก 3.0 ล้านไร่ เป็น 5.5 ล้านไร่ ในเขตนา
ร้าง ไร่ร้าง และพื้นที่เสื่อมโทรม เพิ่มผลผลิตต่อไร่จาก 3.0 ตัน เป็น 3.5 ตัน โดยมีสัดส่วนพื้นที่เพื่อ
พลังงาน (ความต้องการพลังงาน) ร้อยละ 30 ของพื้นที่ปลูก (1.65 ล้านไร่)

3. ปัญหา

3.1 จากสถานการณ์ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องใน
ปัจจุบัน เนื่องจากปริมาณความต้องการที่เพิ่มขึ้นมากกว่ากำลังการผลิต ส่งผลให้ประเทศที่พึ่งพาการ
นำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หลายประเทศในโลกได้มีนโยบาย
ส่งเสริมการประหยัดพลังงานโดยการใช้พืชพลังงานทดแทน เช่น มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ข้าวโพด
เลี้ยงสัตว์ และปาล์มน้ำมัน ทำให้มีการแย่งพื้นที่ปลูกพืชอาหารไปปลูกพืชพลังงานทดแทนเพื่อผลิตพืชให้
น้ำมันรับกระแสพลังงานทางเลือกอย่างเอทานอลและไบโอดีเซล

3.2 พืชอาหารสำคัญหลายชนิด ซึ่งเคยใช้เพื่อเป็นอาหารหรือเป็นวัตถุดิบเพื่อ
ผลิตอาหารในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น แป้งจากมันสำปะหลัง น้ำมันจากปาล์มน้ำมัน น้ำตาลจากอ้อย
โรงงาน เป็นต้น ได้ถูกนำบางส่วนไปใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตพลังงานทดแทน ทำให้เกิดภาวะอาหาร
ขาดแคลนและมีราคาสูงขึ้น

3.3 จากการผลิตพืชพลังงานทดแทนเพิ่มมากขึ้น จนส่งผลกระทบต่อภาคการ
ผลิตอาหารที่มีปริมาณผลผลิตลดน้อยลง ในขณะที่ความต้องการอาหารในตลาดโลกมีสูง ทำให้ราคา
อาหารปรับตัวสูงขึ้น แม้ว่าประเทศไทยสามารถผลิตอาหารจากพืชและสัตว์เพียงพอกับความต้องการ

สำหรับประชากรภายในประเทศ และมีเหลือส่งออกเลี้ยงประชากรโลกได้ แต่หากมุ่งเน้นให้ความสำคัญ, สำคัญกับการส่งออก โดยไม่พิจารณาสถานการณ์ภายในประเทศ ซึ่งในปัจจุบันราคาสินค้าเกษตรขยับ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งค่าครองชีพอื่น ๆ ที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา อาจส่งผลให้เกิดปัญหาวิกฤตอาหาร ขาดแคลนในประเทศได้

3.4 จากการเปลี่ยนแปลงด้านกลไกตลาดและสภาวะโลกร้อน จะส่งผลให้ราคา ข้าวอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแม้ว่าจะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เป็นตัวเงิน (Nominal Income) เพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกันเมื่อราคาสินค้าอาหารพื้นฐานในประเทศสูงขึ้น ย่อมจะส่งผลให้เกิด ภาวะเงินเฟ้อ (Inflation) ตามมา ซึ่งหากอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นสูงกว่ารายได้ของเกษตรกรที่เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้รายได้ที่แท้จริง (Real Income) ของเกษตรกรลดลง

4. ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

เพื่อเป็นการเตรียมรองรับปัญหาวิกฤตอาหารและพลังงาน กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ขอเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ ดังนี้

4.1 กำหนดเป็นหลักการให้เรื่องวิกฤตอาหารและพลังงานเป็นวาระแห่งชาติ

4.2 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์รองรับสถานการณ์วิกฤตอาหาร และพลังงาน โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่แนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาหากเห็นชอบขอได้โปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อ พิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ปรีศนันท์กุล)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
โทร. 0 2940 6671-2
โทรสาร 0 2579 2593

นางสาวอ้อวดี ฐนทริภาคี

(นางสาวอ้อวดี ฐนทริภาคี)

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ๔ ๖

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์รองรับสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงาน

เหตุผลและความจำเป็น

1. จากสถานการณ์ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน เนื่องจากปริมาณความต้องการที่เพิ่มขึ้นมากกว่ากำลังการผลิต ส่งผลให้ประเทศที่พึ่งพาการนำเข้า น้ำมันจากต่างประเทศได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หลายประเทศในโลกได้มีนโยบายส่งเสริม การประหยัดพลังงานโดยการใช้พืชพลังงานทดแทน เช่น มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และปาล์มน้ำมัน ทำให้มีการแย่งพื้นที่ปลูกเพื่อผลิตพืชให้น้ำมันรับกระแสพลังงานทางเลือกอย่างเอทานอล และไบโอดีเซล ประกอบกับสภาพอากาศที่แปรปรวน อาทิ วิกฤตภัยแล้งในออสเตรเลีย และภัยพิบัติใน หลายประเทศที่เป็นแหล่งเพาะปลูกผลผลิตการเกษตรที่สำคัญ ๆ โดยเฉพาะข้าว เช่น วิกฤตน้ำท่วมใน เวียดนาม พายุหิมะในจีน และประเทศในเอเชียใต้ ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนอาหารจนต้องนำเข้าข้าว และสินค้าเกษตรอื่น ๆ นอกจากนี้ ประเทศผู้ผลิตข้าวหลายประเทศในเอเชียได้สั่งระงับการส่งออก ข้าวเพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนและราคาอาหารแพงในประเทศ ส่งผลให้ปัญหาวิกฤตการขาด แคลนอาหารและมีราคาแพงขยายเพิ่มมากขึ้น

2. แม้ว่าประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตเพื่อรองรับความต้องการบริโภคในประเทศ อย่างพอเพียง และมีเหลือส่งออกสินค้าอาหารเลี้ยงประชากรโลกมาโดยตลอด แต่หากราคาน้ำมันและ บัญชีเคมียังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ราคาสินค้าเกษตรขยับเพิ่มขึ้นไม่สอดคล้องมากนักเมื่อเทียบกับต้นทุนค่าน้ำมัน ค่าขนส่ง บัญชีเคมี รวมทั้งค่าครองชีพอื่นที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา และเกษตรกรไทย ไม่สามารถแบกรับความไม่เป็นธรรมหรือเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอย่างอื่น ประชากรไทยและประชากร โลกคงต้องเดือดร้อนจากสินค้าอาหารขาดแคลนและราคาที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3. การเตรียมการป้องกันและแก้ปัญหาวิกฤตอาหารและพลังงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ กำหนดเขตการเพาะปลูกสินค้าให้ชัดเจนระหว่างพืชพลังงานและอาหาร เพื่อดูแลให้เกษตรกรได้รับความ เป็นธรรมในการเช่าพื้นที่ทำการเกษตร เพื่อควบคุมปริมาณการผลิตและก ระบายสู่ตลาด รวมทั้ง ให้มีแหล่งตลาดและอุตสาหกรรมต่อเนื่องรองรับผลผลิต เพื่อดูแลด้านต้นทุนค่าขนส่ง (ระบบ logistics) เพื่อดูแลผู้บริโภคในประเทศและการส่งออก ตลอดจนสนับสนุนการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าอาหาร

4. จากเหตุผลดังกล่าว จึงควรให้มีคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์รองรับสถานการณ์ วิกฤตอาหารและพลังงาน โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังนี้

องค์ประกอบ

1. รองนายกรัฐมนตรี (ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย)	ประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	กรรมการ
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง	กรรมการ
5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
6. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ

7. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน	กรรมการ
8. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	กรรมการ
9. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	กรรมการ
10. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
11. ปลัดกระทรวงพาณิชย์	กรรมการ
12. ปลัดกระทรวงการคลัง	กรรมการ
13. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
14. ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
15. ปลัดกระทรวงพลังงาน	กรรมการ
16. ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	กรรมการ
17. ปลัดกระทรวงคมนาคม	กรรมการ
18. ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
19. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	กรรมการ
20. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	กรรมการ
21. ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	กรรมการ
22. ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	กรรมการ
23. ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
24. ประธานชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย	กรรมการ
25. ผู้จัดการบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	กรรมการ
26. ผู้จัดการบริษัทบางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	กรรมการ
27. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการและ เลขานุการ
28. เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. เสนอยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาดสินค้าอาหารและพลังงานต่อคณะรัฐมนตรี
2. กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรการ และเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยต่อการผลิต การจำหน่าย การส่งออก และใช้ทดแทนพลังงาน รวมทั้งการช่วยเหลือเกษตรกรในการผลิตสินค้าอาหารและพลังงาน
3. สนับสนุนการศึกษาวิจัยด้านการผลิตอาหารชนิดพืช พลังงานทดแทน การปรับปรุงพันธุ์ การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า และการตลาด
4. สนับสนุนระบบการขนส่ง (logistics) และการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตอาหารและพลังงานจากพืชทดแทน และการแปรรูปต่อเนื่องเพื่อเพิ่มมูลค่าจากสินค้าเกษตรปฐภูมิ
5. มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานตามความจำเป็น

กรอบการจัดทำยุทธศาสตร์รองรับสถานการณ์วิกฤตอาหารและพลังงาน

1. หลักการและเหตุผล

จากผลกระทบของราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลายประเทศในโลก รวมทั้งไทยได้หันมาสนับสนุนการใช้พืชพลังงานทดแทน จนเกิดการแย่งพื้นที่ปลูกระหว่างพืชอาหารกับพืชพลังงานทดแทน ประกอบกับสภาพอากาศที่แปรปรวน เช่น วิกฤตภัยแล้ง วิกฤตน้ำท่วมในแหล่งเพาะปลูก ผลผลิตการเกษตรที่สำคัญ โดยเฉพาะข้าว ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนอาหารและมีราคาแพงขึ้น

สำหรับประเทศไทย แม้จะสามารถผลิตอาหารได้เพียงพอกับความต้องการของประชากรภายในประเทศ และมีเหลือส่งออก แต่หากมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการส่งออกโดยไม่พิจารณาสถานการณ์ภายในประเทศ ซึ่งในปัจจุบันราคาสินค้าเกษตรขยับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งค่าครองชีพอื่นๆ ที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา อาจส่งผลให้เกิดปัญหาวิกฤตอาหารขาดแคลนในประเทศได้

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อกำหนดเขตการเพาะปลูกสินค้าให้ชัดเจนระหว่างพืชอาหารและพืชพลังงาน
- 2.2 เพื่อดูแลให้เกษตรกรได้รับความเป็นธรรมในการเช่าพื้นที่ทำการเกษตร
- 2.3 เพื่อควบคุมปริมาณการผลิตและการออกสู่ตลาด รวมทั้งให้มีตลาดและอุตสาหกรรมต่อเนื่องรองรับผลผลิต
- 2.4 เพื่อดูแลด้านต้นทุนค่าขนส่ง (ระบบ logistics) เพื่อดูแลผู้บริโภคในประเทศและการส่งออก ตลอดจนสนับสนุนการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าอาหาร

3. เป้าหมาย

- 3.1 ต้องมีนโยบายระยะยาวด้านอาหารและพลังงานที่สอดคล้องและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศสามารถพึ่งตนเองได้ โดยนโยบายนี้จะต้องยึดถือผลประโยชน์ของชาติเป็นเป้าหมายสูงสุด
- 3.2 คุ้มครองพื้นที่เกษตร กำหนดเขตการใช้ที่ดิน (Zoning) การทำสัญญาข้อตกลงล่วงหน้า (Contract farming) รวมทั้งการทำประกันภัยพืชผล (Crop insurance) เพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพให้กับเกษตรกร
- 3.3 เพื่อลดความสูญเสียอาหารในขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่ผู้ผลิตถึงผู้บริโภค เช่น การสูญเสียข้าวในระหว่างการปลูก การเก็บเกี่ยว การขนส่ง ตลอดจนการเก็บรักษาในยุ้งฉาง
- 3.4 สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าอาหารโดยการแปรรูป สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ สนับสนุนสินค้าอาหารปลอดภัย (food safety) ให้ได้ราคาสูงสุด ในขณะเดียวกันต้องลดการนำสินค้าอาหารจากต่างประเทศ

3.5 ส่งเสริมระบบเก็บสำรองอาหารและพลังงาน (food-energy interaction) ให้เพียงพอ และ
อย่างทั่วถึงทั่วประเทศ เช่น การสร้างอ่างรวม โรงสีชุมชน เป็นต้น

3.6 เพื่อเร่งรัดพัฒนาระบบขนส่ง (logistics) ทางราง และทางน้ำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง
โดยเร็วที่สุด

3.7 ผลักดันให้เกิดการใช้พลังงานทดแทน

3.8 ส่งเสริมการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ในรูปของอาหารหรือพลังงานให้มากที่สุด เช่น ก๊าซ
ชีวภาพ แอลกอฮอล์ ปุ๋ย อาหารสัตว์

4. วิธีการ

จัดทำยุทธศาสตร์โดยการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน มีระยะเวลาการดำเนินงานตาม
ยุทธศาสตร์ 12 ปี (พ.ศ.2552 - 2563) โดยมีระยะเร่งด่วนที่เห็นผลเป็นรูปธรรมในระยะเวลา 2 ปี (พ.ศ.
2552 - 2553) ระยะเวลาปานกลาง และระยะยาว ช่วงเวลา 5 ปี

5. หน่วยงานรับผิดชอบ

5.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดูแลด้านปัจจัยการผลิต ต้นทุนการผลิต ประสิทธิภาพการผลิต
โดยการผลิตเมล็ดพันธุ์ดี ราคาที่เกษตรกรขายได้ การปลูกพืชที่เป็นอาหารสัตว์ การปลูกพืชพลังงาน
การคุ้มครองพื้นที่การเกษตรและการกำหนดเขตพื้นที่เกษตรที่เหมาะสม (Zoning) การเพิ่มมูลค่าและการ
สร้างคุณค่าสินค้าเกษตร รวมทั้งการติดตามสถานการณ์การผลิตสินค้าอาหารและพลังงานของโลก

5.2 กระทรวงพาณิชย์ ดูแลด้านตลาดทั้งในและต่างประเทศ ราคาสินค้าเกษตรตั้งแต่ระดับ
เกษตรกร พ่อค้าจนถึงผู้บริโภค ราคาปัจจัยการผลิต การวิเคราะห์ดัชนีผู้บริโภค (CPI) และความต้องการ
ของตลาด (Demand) ทั้งในและต่างประเทศ การส่งออก-นำเข้า การเจรจาการค้าในเวทีต่างๆ เช่น WTO
FTA เป็นต้น

5.3 กระทรวงการคลัง ดูแลด้านกฎระเบียบการคลัง ระบบการเงิน ระบบภาษีศุลกากร และเพิ่ม
จุดการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) กองทุนต่างๆ และปัญหาหนี้สินเกษตรกร

5.4 กระทรวงศึกษาธิการ ดูแลด้านการศึกษาวิจัยทั้งในเรื่องการผลิตอาหาร ชนิดพืช พลังงาน
ทดแทน การปรับปรุงพันธุ์ การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ การพัฒนาเทคโนโลยี
สมัยใหม่ การผลิตบุคลากรด้านการเกษตร

5.5 กระทรวงอุตสาหกรรม ดูแลด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตอาหารและพลังงานทดแทนจาก
พืชพลังงาน อุตสาหกรรมต่อเนื่อง เพื่อรองรับผลผลิตทางการเกษตรอุตสาหกรรมแปรรูป การบรรจุภัณฑ์
รวมทั้งการสนับสนุนโรงงานผลิตเอทานอลและไบโอดีเซล

5.6 กระทรวงพลังงาน กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์พลังงานทดแทน ความต้องการใช้พืชพลังงาน ถ้ายทอดเทคโนโลยีและพัฒนาบุคลากรด้านพลังงาน

5.7 กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดูแลด้านการวิจัยพัฒนานวัตกรรมสร้างฐานความรู้และเพิ่มผลิตภาพของสินค้าอาหารและพลังงาน ถ้ายทอดเทคโนโลยี นำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ในการเพิ่มผลผลิตเชิงพาณิชย์ทุกระดับ

5.8 กระทรวงคมนาคม ดูแลการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบขนส่ง (Logistics) ทั้งทางราง ทางถนน ทางน้ำ และทางอากาศ

5.9 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดูแลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการเป็นระบบลุ่มน้ำ การบริหารจัดการและพัฒนาศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งคุณภาพสิ่งแวดล้อม การป้องกันและควบคุมมลพิษจากขยะ น้ำเสีย ฝุ่นละออง ก๊าซ และกลิ่น

6. ให้มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อผลักดันให้ยุทธศาสตร์นี้ดำเนินการได้ต่อเนื่อง
